

SzegedHu, 2023. október 13.

Ötvenéves a Szegedi Biológiai Központ

Márok Tamás, Gerencsér Janka

Noha az építkezés és a kutatók toborzása már évekkel korábban elkezdődött, a teljes épület 1973. október 11-én nyílt meg. Erre emlékeztek ma az SZBK-ban, ahová eljött Karikó Katalin friss Nobel-díjas is, aki az intézményben kezdte pályafutását.

Hosszú táppsal fogadták egykori munkatársukat a Szegedi Biológiai Központ nagytermében az intézmény 50. születésnapjára összegyűltek. Karikó Katalin előadásában részletesen ismertette tudományos pályafutását és a hírvívő RNS létrehozásáról is mesélt. Kutatótársával, Drew Weissmannal egy fénymásológépnél ismerkedtek meg, később pedig közösen kezdtek dolgozni a hírvívő RNS-sel.

„Ideadta a templátot, klónoztam, és akkor csinálhattam róla RNS-t, és hát ő nagyon örült, és ezt közöltük 2000-ben, hogy milyen egyszerű ez az mRNS vakcinának”

– emlékezett vissza a Nobel-díjas kutató. Problémát okozott azonban, hogy a fehérjék mellett gyulladás is keletkezett, amit ki kellett küszöbölni. Karikó módosított mRNS-t készített, és ez működött. A sejtek legyártották az ellenanyagot, de gyulladás nem alakult ki.

A város nevében Botka László köszöntötte az 50 éves SZBK-t. A polgármester azt mondta, minden szegedi nagyon büszke Karikó Katalin Nobel-díjára. Reggel a Városházán egy idős hölgy ajándékot adott át neki: Szent-Györgyi Albert kézzel írt levelét.

„Szent-Györgyi azt vallotta, a szellemvilágban nincsenek nagy országok és kis országok, ott nincsenek országhatárok. Minden ország akkora, amennyivel hozzájárul az emberi haladáshoz, teljesen függetlenül attól, hogy a térképen mekkora terület jelöli a helyét a világban. Nos, azt kell, hogy mondjam, Szeged kiváló kutatóinak és így az SZBK-nak köszönhetően is a világ legnagyobb városai közé tartozik. Szeretnék köszönetet mondani az SZBK 260 kutatójának, nagyon méltóak az alapító atyákhoz.” – mondta Szeged polgármestere.

Szeged Nobel-díjasa emigrálását követően az ötven évvel ezelőtti avatóünnepségre látogatott először haza.

„ A tengeren túlról érkezett illusztris vendég jelenlétének szimbolikus jelentősége is volt. Megjelenítette ugyanis azt a tradíciót, amely Szegedet akkor már évtizedek óta a hazai biológiai biokémiai kutatások centrumává tette. Az új tudományos intézmény létrejötte sem nélkülözötte a szimbolikus tartalmat. Akkor

fél évszázaddal ezelőtt még csak nagyon valószínűnek látszott, amit ma már nagy bizonyossággal tudunk, hogy a 20. század a fizika évszázada, de a 21. a biológiáé.” – mondta Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

Csák János, innovációs kulturális miniszter köszöntőjében bejelentette: a kormány hét tagú Kutatási Kiválósági Tanácsot hozott létre, amelynek Szegedről tagja lett Kondorosi Éva, az SZBK kutatóprofesszora és Röst Gergely járvány matematikus.

Szabó Gábor, az ELI ügyvezetője azt mondta, hogy ez a világszínvonalú lézerközpont többek között arra ad alkalmat, hogy alapvető élettani-biológiai kutatásokat is elvégezzenek. Ezek közül egyik az elektronok mozgása, amelyről maga Szent-Györgyi már 1960-ban azt sejtette: ők határozzák meg az élet alapszabályait. Erre adnak lehetőséget a nagyon rövid, attoszekundumos lézerimpulzusok, amelyekért egy másik magyar, Krausz Ferenc kapott Nobel-díjat. Ráadásul most éppen Szegeden van a legtöbb olyan berendezés a világon, amelyekkel ilyeneket elő lehet állítani. A Szegedi Tudományegyetem, az SZBK és az ELI együttműködésével egészen egyedülálló eredmények szülehetnek. Hasonló perspektívát lát Nagy Ferenc, a Szegedi Biológiai Központ főigazgatója is.

„Szegedből szeretnénk létrehozni egy közép-európai kutatási és innovációs centrumot. Úgy gondolom, hogy az elmék itt vannak, össze kell rakni őket, meg kell tanulnunk együtt dolgozni, egymásért dolgozni és én bízom benne, hogy öt-tíz éven belül Szeged tényleg föl fog kerülni a térképre és nem csak Nobel-díjasai kapcsán, hanem mert a mai világban is az innovációban és a kutatásban is vezető szerepet játszunk.” – mondta a főigazgató.

Az intézmény legrangosabb kitüntetését, a Straub Emlékplakettet az intézmény fiatal, tehetséges kutatóinak szokták átadni. A jubileum alkalmából most három idősebb tudós vehette át: Venetianer Pál, az SZBK korábbi főigazgatója, Kondorosi Éva, laboratóriumvezető professzor, és Pál Csaba, aki az antibiotikum-rezisztens baktériumok elleni védekezési lehetőségeket kutatja.